

Απόστολος Λ. Πιερρής

Χρονολόγιο Πρώιμης Φιλοσοφίας Αρχαϊκή Εποχή

Στο προηγούμενο Κείμενο Σκέψεως ανέπτυξα τη λογική διάρθρωση της πρώτιστης χρονολογικής ακολουθίας του νεοαναδυθέντος Λόγου του Όντος στο Ιωνικό Τρίγωνο κατά τη διάρκεια του δημιουργικού 6ου αιώνα π.Χ. Το χρονολόγιο της πρώτης αυτής ανάπτυξης έχει ως εξής:

1/ Θαλής: ήκμαζε το 582/1 π.Χ.

«καὶ πρῶτος σοφὸς ὠνομάσθη (sc. ὁ Θαλῆς) ἄρχοντας Ἀθήνησι Δαμασίου, καθ' ὃν καὶ οἱ ἑπτὰ σοφοὶ ἐκλήθησαν, ὥς φησι Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐν τῇ τῶν Ἀρχόντων Ἀναγραφῇ [FGrH 228 F1 = Fr. 149 Wehrli]». Διογένης Λαέρτιος, I, 22. (Εἶχε προβλέψει (DK11 A5) ἐκλειψη ἡλίου που κατὰ τους αστρονομικοὺς υπολογισμοὺς συνέβη στις 28 Μαΐου 585 π.Χ.).

2/ Αναξίμανδρος: ακμή (κατὰ τις αρχαῖες νόρμες στην ηλικία των 40 ετῶν) το 571/0 π.Χ.

«τῶν δὲ ἄρεσκόντων αὐτῷ πεποιῆται (sc. ὁ Αναξίμανδρος) κεφαλαιώδη τὴν ἐκθεσιν, ἥτις περιέτυχεν καὶ Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖος· ὃς καὶ φησιν αὐτὸν ἐν τοῖς Χρονικοῖς [FGrH 244 F29] τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς πεντηκοστῆς Ὀλυμπιάδος [546/6 π.Χ.] ἐτῶν εἶναι ἐξηκοντα τεττάρων καὶ μετ' ὀλίγον τελευτῆσαι». Διογένης Λαέρτιος, II, 2.

Το πιθανότερο εἶναι ὁ Ἀπολλόδωρος νὰ εἶχε βρεῖ τον χρονικὸ προσδιορισμὸ τῆς ζωῆς του Αναξίμανδρου στο ἴδιο το βιβλίον του τελευταίου ὅπου ἔκανε κεφαλαιώδη ἐκθεση των θεωριῶν του.

3/ Αναξίμενης: ακμή 40 ετῶν («ἐγνωρίζετο») 546/5 π.Χ.

«καὶ γεγένηται μὲν, καθὰ φησιν Ἀπολλόδωρος [FrGrH 244 F66] <ἐν τῇ νεῷ Ὀλυμπιάδι [560/57 π.Χ.], ἐγνωρίζετο δὲ> περὶ τὴν Σάρδεων ἀλώσειν [546/5 π.Χ.], ἐτελεύτησε δὲ τῇ ἐξηκοστῇ τρίτῃ Ὀλυμπιάδι [528/5 π.Χ.]». Διογένης Λαέρτιος, II, 3. (Τὴν προσθήκη κάνω ὡς ἀπαραίτητη γιὰ τον ἐναρμονισμὸ των πηγῶν καὶ τὴν εὐλόγη ἀντιστοίχιση πρὸς σημαντικὰ ἱστορικὰ γεγονότα). Καὶ συναφῶς, στὴν Σούδα, s.v. Ἀναξίμενης: «γέγονεν ἐν τῇ νεῷ Ὀλυμπιάδι [560/57 π.Χ.], <ἐγνωρίζετο> ἐν τῇ Σάρδεων ἀλώσει, ὅτε Κύρος ὁ Πέρσης Κροῖσον κάθειλεν [546/5

π.Χ.]». Στα Χρονικά του Ευσέβιου πρέπει επομένως να διορθωθεί: «Αναξιμένης φυσικὸς ἐγένετο [αντι: ἐγνωρίζετο], Ολυμπιάς 55, 4 [557/6 π.Χ. Το ἔτος 55,1 = 560/59 π.Χ. συνέβη η ἀρχὴ τῆς βασιλείας τοῦ Κύρου]». DK 13 A3.

4/ Πυθαγόρας: ἀκμὴ 532/1 π.Χ.

«γεγονότα δ' ἐτῶν τεσσαράκοντα, φησὶν ὁ Ἀριστόξενος [Fr. 16 Wehrli], καὶ ὁρῶντα τὴν τοῦ Πολυκράτους τυραννίδα συντονωτέραν οὖσαν <ῆ> ὥστε καλῶς ἔχειν ἐλευθέρῳ ἀνδρὶ τὴν ἐπιστατείαν τε καὶ δεσποτείαν [μὴ] ὑπομένειν, οὕτως δὴ τὴν εἰς Ἰταλίαν ἀπαρσιν ποιήσασθαι». Πορφύριος, Βίος Πυθαγόρου, 9.

Ἡ ἐλευση τοῦ Πυθαγόρα στὴν Κάτω Ἰταλία (κυρίως Κρότωνα καὶ Σύβαρη) συνέβη ἐπὶ τῆς 62ης Ολυμπιάδος (532/1 π.Χ.):

nam quartum iam annum regnante Lucio Tarquinio Superbo Sybarim et Crotonem et in eas Italiae partis Pythagoras venisse reperitur; olympias enim secunda et sexagesima eadem Superbi regni initium et Pythagorae declarat adventum". Cicero, De re publica, II 28-29.

Σε αὐτὸ τὸ ἔτος τοποθετεῖ ὁ Ἀριστόξενος (καὶ συνωδᾷ ὁ Ἀπολλόδωρος, cf. F. Jacoby, Apollodor's Chronik, 218) τὴν ἀκμὴ τοῦ Πυθαγόρα. Τότε ἀρχισε καὶ ἡ πλήρης μονοκρατορία τοῦ Πολυκράτη στὴ Σάμο, μετὰ μὴν ἐξαετὴ περίοδο τριπλῆς συντυραννίας με τοὺς ἀδελφούς του.

Ἡ κύρια ομάδα μαρτυριῶν περὶ τῆς ἀκμῆς τοῦ Πυθαγόρα συμπίπτει σε αὐτὴ τὴ χρονολόγηση. Διόδωρος, X, 3: «ὅτι ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθήνησι Θηρικλέους [533/2 π.Χ.] κατὰ τὴν ἐξηκοστὴν πρώτῃν Ολυμπιάδα [536-532 π.Χ.] Πυθαγόρας ὁ φιλόσοφος ἐγνωρίζετο, προκεκοφῶς ἤδη ἐν παιδείᾳ». Cf. Κλήμης Ἀλεξανδρεὺς, Στρωματεῖς, I p. 302B. Διογένης Λαέρτιος, VIII, 45: (ὁ Πυθαγόρας) ἤκμαζε κατὰ τὴν ἐξηκοστὴν Ολυμπιάδα [540-536 π.Χ.], καὶ αὐτοῦ τὸ σύστημα διέμενε μέχρι γενεῶν ἑννέα ἢ καὶ δέκα. τελευταῖοι γὰρ ἐγένοντο τῶν Πυθαγορείων, οὓς καὶ Ἀριστόξενος εἶδε, Ξενόφιλος τε ὁ Χαλκιδεὺς ἀπὸ Θράκης καὶ Φάντων ὁ Φλιάσιος καὶ Ἐχεκράτης καὶ Διοκλῆς καὶ Πολύμναστος Φλιάσιοι καὶ αὐτοὶ. ἦσαν δ' ἀκροαταὶ Φιλολάου καὶ Εὐρύτου τῶν Ταραντίνων.

Μία εναλλακτικὴ υψηλότερη χρονολόγηση τοῦ Πυθαγόρα βασίζεται στὴ λανθασμένη (ἀν καὶ με Ερατοσθένη κυρῶση καὶ, δευτερευόντως, ἐπίσης τοῦ Ἀντιλόχου, Κλήμης Ἀλεξανδρεὺς, Στρωματεῖς, I, p. 306) ταύτιση τοῦ φιλοσόφου με τὸν πύκτην τῆς 48ης Ολυμπιάδος [588 π.Χ.]. V. Διογένης Λαέρτιος VIII, 47. Τὰ πατρωνυμικά τῶν δύο αὐτῶν Πυθαγόρων εἶναι διαφορετικά: Ερατοκλέους ὁ πύκτης (Διογένης Λαέρτιος, VIII, 49), Μνησάρχου ὁ φιλόσοφος (ἤδη κατὰ τὸν Ἡράκλειτον).

5/ Ἡράκλειτος: ἀκμὴ 504-501 π.Χ.

«οὗτος ἤκμαζε μὲν κατὰ τὴν ἐνάτην καὶ ἐξηκοστὴν Ολυμπιάδα [504-500 π.Χ.]. Διογένης Λαέρτιος, IX, 1. (Cf. Σούδα s.v.).